

z dôvodu povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (keďže klient bol vo výkone väzby v Košiciach). Klient bol trestne stíhaný za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) a za prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

4. Sťažovateľka ako obhajkyňa obvineného vykonávala všetky úkony obhajoby substitučne prostredníctvom advokáta JUDr. Jána Slovinského, Štefánikovo námestie 13, Spišská Nová Ves (ďalej len „substitút“), ktorému na ten účel udelila substitučné splnomocnenie.

5. Po právoplatnom skončení trestnej veci klienta sťažovateľka vyčíslila trovy povinnej obhajoby podaním z 29. marca 2021 doručeným okresnému súdu 30. marca 2021.

6. Z podania vyplýva, že požadovala predovšetkým odmenu spolu s režijným paušalom za prevzatie a prípravu obhajoby 27. októbra 2020 vrátane prvej porady s klientom 12. novembra 2020, za účasť na výsluchu svedka – poškodeného 19. novembra 2020, za poradu s klientom 25. novembra 2020, za účasť na výsluchu svedka 27. novembra 2020, za poradu s klientom 2. decembra 2020, za účasť na výsluchu klienta a preštudovanie spisu 4. decembra 2020, za poradu s klientom 22. decembra 2020, za účasť na výsluchu klienta k trvaniu väzby 5. januára 2021, za písomnú sťažnosť klienta proti uzneseniu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 5. januára 2021, za poradu s klientom 5. februára 2021 a napokon za účasť na hlavnom pojednávaní 24. marca 2021.

7. Ďalej požadovala náhradu hotových výdavkov v celkovej výške 312,91 eur, a to z dôvodu cestovného a náhrady za použitie vlastného motorového vozidla na ceste Spišská Nová Ves – Košice a späť 12. novembra 2020, 25. novembra 2020, 2. decembra 2020, 4. decembra 2020, 22. decembra 2020 a 5. februára 2021. Uviedla k tomu, že náhrada za použitie vlastného motorového vozidla je účtovaná na motorové vozidlo substitúta, ktorý sa reálne zúčastňoval vyšetrovacích úkonov, ako aj úkonov na súde.

8. Napokon požadovala náhradu za stratu času v celkovej výške 639,72 eur, a to za čas strávený na ceste Spišská Nová Ves – Košice a späť 12. novembra 2020, 25. novembra 2020, 2. decembra 2020, 4. decembra 2020, 22. decembra 2020 a 5. februára 2021.

9. Sťažovateľka v závere ustálila výšku odmeny za právne služby na sumu 1 617,81 eur a 20 % daň z pridanej hodnoty 323,56 eur. Celkove teda požadovala uhradenie čiastky 1 941,37 eur.

10. Uznesením vyššieho súdneho úradníka okresného súdu (ďalej len „vyšší súdny úradník“) č. k. 1 T 32/2020-214 z 8. júla 2021 bola sťažovateľke priznaná odmena vo výške 595,08 eur.

11. Podľa názoru vyššieho súdneho úradníka sťažovateľke bolo možné priznať odmenu za päť úkonov právnych služieb a päť režijných paušalov (za výsluch svedka 19. novembra 2020, za výsluch svedka 27. novembra 2020, za výsluch klienta 4. decembra 2020, za výsluch klienta k trvaniu väzby 5. januára 2021 a za účasť na hlavnom pojednávaní 24. marca 2021). Ďalej bola priznaná náhrada za stratu času za cestu Spišská Nová Ves – Košice a späť 4. decembra 2020 vo výške 106,20 eur. Celkove bola priznaná odmena spolu s režijným paušalom a náhradou za stratu času vo výške 495,90 eur. Spolu s daňou z pridanej hodnoty ide o úhrnnú čiastku 595,08 eur.

12. Naproti tomu sťažovateľke nebola priznaná predovšetkým odmena za prevzatie a prípravu obhajoby 27. októbra 2020 vrátane prvej porady s klientom 12. novembra 2020, lebo hoci sťažovateľka bola ustanovená za obhajkyňu 22. októbra 2020, k prvej porade s klientom došlo až

12. novembra 2020 a počas tejto doby nemožno konštatovať naplnenie účelu kumulatívnych podmienok pre priznanie úkonu právnej služby. Zrejmé je totiž len to, že k prevzatiu obhajoby došlo dorúčením opatrenia okresného súdu sťažovateľke. Príprava obhajoby nie je nijako preukázaná, lebo vo vyšetrovacom spise nie je záznam o nazretí sťažovateľky do vyšetrovacieho spisu. Z toho možno usúdiť, že sťažovateľka nemohla naplniť účel prípravy na obhajobu. Následne prvá porada s klientom bola uskutočnená substitútom. Pre tieto dôvody nebolo možné tento úkon právnej služby uznať. Ak totiž sťažovateľka nepreukázala prípravu obhajoby, tak ani nemohla inštruovať substitúta, aby konal v prospech klienta. V závere treba poukázať aj na skutočnosť, že prvú poradu s klientom mala uskutočniť sama sťažovateľka (nie teda poveriť jej uskutočnením substitúta). Nemožno ani predpokladať, že sťažovateľka mala od ustanovenia za obhajkyňu do prvej porady s klientom (v rozpätí 14 dní) kolíziu termínov. Rovnako z príloh predložených sťažovateľkou nie je zrejmé vyjadrenie klienta, či mu bola poskytnutá dostatočná právna pomoc, keďže túto neposkytla sťažovateľka.

13. Ďalej nebolo možné priznať odmenu za ďalšie porady s klientom 25. novembra 2020, 2. decembra 2020, 22. decembra 2020 a 5. februára 2021. Je to tak preto, že sa týchto porád nezúčastnila sťažovateľka, ale substitút (v dňoch 25. novembra 2020 a 22. decembra 2020 sa ďalšej porady zúčastnila advokátska koncipientka substitúta). Jednotlivé porady s klientom neboli dané presným dátumom, resp. náhlou žiadosťou klienta o poradu, čo by mohlo vyvolať kolíziu termínov sťažovateľky. Bolo povinnosťou sťažovateľky ako ustanovenej obhajkyne chrániť záujmy klienta a mala tieto porady naplánovať tak, aby sa ich mohla zúčastniť osobne. Na základe uvedených skutočností treba jednotlivé úkony považovať za nehospodárne, keďže sa ich z neznámych dôvodov nezúčastnila osobne sťažovateľka.

14. Rovnako nebolo možné priznať odmenu za podanie sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti klienta o prepustenie z väzby z 5. januára 2020. Túto sťažnosť nepodala za klienta sťažovateľka, ale substitút. V rámci trestného konania vznikajú trovy konania za jednotlivé úkony právnej služby ustanovenému obhajcovi, a nie substitútovi. Keďže predmetné podanie nepripravila sťažovateľka ako ustanovená obhajkyňa, nemá ani nárok na odmenu za tento úkon právnej služby. Nárok na odmenu vznikol substitútovi, avšak len vo vzťahu ku sťažovateľke.

15. Za neakceptovateľné treba považovať aj sťažovateľkou uplatnené cestovné náklady vo výške 312,91 eur. Náhrada za použitie motorového vozidla je účtovaná na motorové vozidlo substitúta, ktorý sa reálne zúčastnil vyšetrovacích úkonov, ako aj úkonov na súde. Tieto cestovné náklady nebolo možné priznať, a to s poukazom na ustanovenie § 15 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „advokátska tarifa“). Tento druh nákladov vzniká ustanovenému obhajcovi (nie substitútovi), pričom podľa § 20 a § 22 Advokátskeho poriadku má advokát poverený substitúciou nárok na náhradu hotových výdavkov a na náhradu straty času voči poverujúcemu advokátovi, ktorý zodpovedá za riadne a včasné vyplatenie. Nebolo možné priznať cestovné náklady vzniknuté inému obhajcovi (substitútovi) ako ustanovenému obhajcovi (sťažovateľke). Sťažovateľka neúčtovala náklady, aké by vznikli jej, keby sa úkonov zúčastnila ona.

16. V rámci nepriznaných úkonov právnych služieb nebolo možné priznať ani k nim prislúchajúce režijné paušály a náhradu za stratu času.

17. V závere treba dodať, že účelom poskytnutia práva na obhajobu je, aby sa ustanovený obhajca zúčastňoval procesných úkonov v záujme ochrany práv obvineného. V danom prípade však došlo k situácii, keď sťažovateľka ako ustanovená obhajkyňa opakovane poverila vykonaním procesných úkonov substitúta. Dá sa porozumieť tomu, keď v ojedinelých prípadoch sa ustanovený obhajca pre kolíziu termínov nemôže zúčastniť určitého úkonu. V tejto veci to však vyzerá tak, ako by sťažovateľka mala kolíziu pri každom úkone vrátane takého, dátum ktorého si mohla sama určiť (ďalšie porady s klientom). Na základe uvedených dôvodov nebolo možné priznať odmenu za úkony právnej služby vykonané substitútom v tých prípadoch, keď ich mala a mohla vykonať sťažovateľka. Ustanovenému obhajcovi vzniká povinnosť zastupovať obvineného, ktorý má právo na priamy a osobný kontakt s obhajcom. V danom prípade klient nikdy v osobnom kontakte so sťažovateľkou nebol. Možno preto konštatovať, že pokiaľ sťažovateľka nebola prítomná pri žiadnom úkone, nie je možné priznať odmenu substitútovi s výnimkou tých úkonov, dátum ktorých bol daný orgánmi činnými v trestnom konaní.

18. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka doručila 15. júla 2021 okresnému súdu sťažnosť ako riadny opravný prostriedok.

19. Sťažovateľka predovšetkým namietala, že hoci jej bola priznaná náhrada za stratu času za deň 4. decembra 2020, náhrada cestovných nákladov podľa § 15 až § 17 advokátskej tarify jej za tento deň bez akéhokoľvek odôvodnenia priznaná nebola.

20. Pokiaľ nebola priznaná odmena za „prevzatie a prípravu obhajoby vrátane prvej porady s klientom“, je to v rozpore s advokátskou tarifou, podľa ktorej je tento úkon právnych služieb naplnený kumulatívnym splnením prevzatia a prípravy obhajoby, teda doručením opatrenia o ustanovení obhajcu z 22. októbra 2020 a vykonaním prvej porady s klientom 12. novembra 2020. Odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka nemožno preto považovať za zákonné, keďže nemá oporu v právnych predpisoch.

21. Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) advokát sa v rámci svojho poverenia môže dať zastúpiť iným advokátom. Obhajoba bola teda poskytnutá riadnym a zákonným spôsobom, pričom klient vyjadril so substitučným zastúpením súhlas a jeho práva boli v celom rozsahu zachované. Obhajoba bola poskytnutá v súlade s ustanovením § 20 zákona o advokácii.

22. V danom čase došlo k miernemu zhoršeniu zdravotného stavu sťažovateľky, o ktorom má okresný súd vedomosť zo svojej činnosti, čo jej však nebránilo vykonávať advokáciu.

23. Je povinnosťou všeobecného súdu poznať svoju vlastnú judikatúru, t. j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátov) toho istého súdu, pričom táto judikatúra sa musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany poukazujú. Naopak, postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu materiálneho právneho štátu (nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 289/2017 z 21. novembra 2017). V súlade s týmto nálezom poukazuje sťažovateľka na iné uznesenie okresného súdu o trovách konania vo veci sp. zn. 2 T 29/2021, kde obhajkyňa (sťažovateľke) bola za rovnakých okolností ako v tejto veci priznaná odmena v zmysle jej vyúčtovania. Ďalej poukazuje aj na skoršie uznesenia vyššieho súdneho

úradníka (ktorý vydal v tejto veci uznesenie č. k. 1 T 32/2020-214 z 8. júla 2021) z obdobia, keď pôsobil ešte v senáte 4 T (teda pred jeho zaradením do senátu 1 T).

24. Z výzvy okresného súdu č. k. 1 T 32/2020 z 18. augusta 2021 doručenej sťažovateľke 31. augusta 2021 vyplýva, že má v lehote 20 dní oznámiť, či namieta zaujatosť vyššieho súdneho úradníka, a to vzhľadom na skutočnosť, že v podanej sťažnosti poukazovala na jeho ovplyvniteľnosť a predpojatosť voči jej osobe.

25. Z ďalšej výzvy okresného súdu z 26. augusta 2021 doručenej sťažovateľke 22. septembra 2021 vyplýva, že má v lehote 20 dní oznámiť, z akých dôvodov sa nezúčastnila žiadneho úkonu v predmetnom trestnom konaní, keďže je to dôležité pre rozhodnutie o priznaní trov obhajoby.

26. Z odpovedí sťažovateľky zo 16. septembra 2021 a z 8. októbra 2021 (doručených okresnému súdu 17. septembra 2021, resp. 11. októbra 2021) vyplýva jednak, že voči vyššiemu súdному úradníkovi námietku zaujatosti nepodáva, ale tiež to, že na úkonoch trestného konania vo veci obhajoby klienta sa nezúčastnila zo zdravotných dôvodov (v čase úkonov trestného konania došlo totiž k zhoršeniu jej zdravotného stavu, čo negatívnym spôsobom ovplyvnilo jej schopnosť pohybu).

27. Z uznesenia samosudcu okresného súdu (ďalej len „samosudca“) č. k. 1 T 32/2020-233 z 10. februára 2022 vyplýva, že ním bola podľa § 190 ods. 2 písm. c) a § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľkou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 8. júla 2021.

28. Podľa názoru samosudcu nie sú žiadne pochybnosti o zákonnosti a správnosti vyšším súdnym úradníkom priznaných odmien a náhrad za poskytovanie právnych služieb. Je potrebné v plnom rozsahu sa s uznesením vyššieho súdneho úradníka stotožniť.

29. K namietanému nepriznaniu odmeny za prevzatie a prípravu obhajoby vrátane prvej porady s klientom treba jednak odkázať na obsiahle odôvodnenie vyššieho súdneho úradníka, ale aj na to, že prvá porada sa má uskutočniť s ustanoveným obhajcom (inštitút substitúcie je prípustný len za mimoriadnych okolností).

30. V súvislosti s cestovnými náhradami podľa § 15 a § 16 advokátskej tarify sa samosudca stotožnil s argumentáciou vyššieho súdneho úradníka v tom, že obhajcovi možno priznať iba tie náklady, ktoré reálne vynaložil a ktoré znížili jeho majetkové hodnoty použitím vlastného osobného motorového vozidla. V danom prípade však prílohou faktúry predloženej sťažovateľkou bolo osvedčenie o motorovom vozidle inej osoby než ustanovenej obhajkyne (sťažovateľky).

31. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 356/2022-13 z 12. júla 2022 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

32. Vzhľadom na ustanovenie § 16 ods. 1 zákona o advokácii sťažovateľka trvá na tom, že obhajoba bola klientovi poskytnutá riadnym a zákonným spôsobom, klient vyjadril so substitučným zastúpením, ako aj s osobou substitúta súhlas, pričom kvalitu substitučne poskytnutých právnych služieb nikdy nenamietal. Jeho práva boli v celom rozsahu zachované. Výklad ustanovení § 15, § 20

a § 22 Advokátskeho poriadku v odôvodnení uznesenia vyššieho súdneho úradníka z 8. júla 2021 nezodpovedá základným výkladovým pravidlám a je pre sťažovateľku nezrozumiteľný, keďže uvedené ustanovenia sa vzťahujú na vzájomné dohody a usporiadanie vzťahov medzi substituentom a substitútom. V danej súvislosti je tiež podstatné, že sťažovateľka je advokátkou s dlhoročnou praxou a nikdy nečelila disciplinárnemu, ale ani súdnemu konaniu, v ktorom by klienti požadovali náhradu škody za nekvalitné služby, resp. za zanedbanie povinností advokáta. Žiaľ v danom čase došlo k zhoršeniu jej zdravotného stavu, o čom má konajúci okresný súd vedomosť zo svojej činnosti, ako aj z písomného oznámenia sťažovateľky. Sťažovateľka v dôsledku postihnutia pohybového systému môže chodiť iba s veľkými ťažkosťami a za použitia zdravotných pomôcok. Z tohto dôvodu využila zákonom o advokácii danú možnosť poveriť vykonaním úkonov vyžadujúcich mobilitu substitúta, a to so súhlasom klienta. Stalo sa tak aj z dôvodu, že nie všetky inštitúcie sú v súčasnosti vybavené bezbariérovým prístupom.

33. Z rozhodovacej praxe všeobecných súdov je známe, že bežne priznávajú zákonnú odmenu ustanoveným obhajcom aj v prípade, ak úkony vykonal poverený substitút. Z uznesenia okresného súdu o trovách konania č. k. 2 T 29/2021 z 11. júna 2021 vyplýva, že okresný súd priznal sťažovateľke ako obhajkyňu v inej veci odmenu za rovnakých okolností v zmysle jej vyúčtovania. Treba tiež poukázať na uznesenia o trovách konania, ktoré vydal vyšší súdny úradník v čase, keď ešte pôsobil v senáte 4 T (teda pred jeho zaradením do senátu 1 T). Sťažovateľka je preto presvedčená, že má legitímne právo očakávať aj v tejto veci predvídateľné rozhodnutie.

34. Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo podnikáť. Sťažovateľka riadne vykonáva povolanie advokátky na základe licencie vydanéj Slovenskou advokátskou komorou. V zmysle Advokátskeho poriadku je povinná za splnenia predpísaných podmienok uhradiť substitútovi substitučné, a preto nechápe diskriminačný postoj okresného súdu, ktorý jej protiústavne bráni v podnikaní, keďže jej za riadne poskytnuté právne služby nepriznal právom uplatnené nároky. Preto výklad okresného súdu, podľa ktorého iba ustanovený obhajca má právo na odmenu a náhradu hotových výdavkov, je neprípustný. Ak by sa pripustil ako správny záver, podľa ktorého substitučné splnomocnenie udelené sťažovateľkou ako ustanovenou obhajkyňou inému advokátovi neobstojí, potom vzniká otázka, ako treba posudzovať celé právoplatne skončené konanie. Nikoho nemožno diskriminovať pre jeho zdravotný stav. Napriek tomu okresný súd utvrdil sťažovateľku v tom, že ju možno z dôvodu jej zdravotného stavu diskriminovať ako advokátku.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

35. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu č. k. 1 SprV/238/2022 z 8. augusta 2022 doručeného ústavnému súdu 12. augusta 2022 vyplýva, že sa s obsahom podanej ústavnej sťažnosti nestotožňuje, a to najmä vo vzťahu k tvrdeniu, že v konaní okresného súdu a v jeho uznesení došlo k porušeniu práva sťažovateľky ako advokátky na spravodlivé súdne konanie, resp. jej práva na slobodné podnikanie. Naopak, v plnej miere sa stotožňuje s dôvodmi uvádzanými v uzneseniach vyššieho súdneho úradníka a samosudcu. Vzhľadom na to nebude opakovať argumenty uvádzané okresným súdom v odôvodneniach jeho uznesení.

35.1. Osobitne poukazuje na to, že právo sťažovateľky ako obhajkyne na slobodné podnikanie v spojení so spravodlivým súdnym konaním nebolo porušené, pretože okresný súd jej nebránil vo výkone povolania, resp. činnosti ustanovenej obhajkyne. Ako je však zrejmé zo spisu,

sťažovateľka sa žiadneho úkonu právnej pomoci nezúčastnila a obhajobu klienta osobne nezabezpečovala v rozpore s ustanovením § 41 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého je ustanovený obhajca povinný obhajobu bez meškania prijať. Predseda okresného súdu zároveň nespochybňuje právo obhajcu dať sa zastúpiť substitútom, ako to bolo aj v tomto konaní, avšak sťažovateľka bez ohľadu na dôvody neúčasti na úkonoch (zlý zdravotný stav) prakticky porušila právo klienta ako obvineného na riadnu obhajobu uvedené v § 44 Trestného poriadku. Z povahy inštitútu substitúta vyplýva, že iba zastupuje v nevyhnutnej miere ustanoveného obhajcu, pokiaľ tomuto bráni vo výkone činnosti krátkodobá prekážka. Sťažovateľka (podľa lustrácie okresného súdu) bola od 22. októbra 2020 do 22. júna 2022 celkom 15-krát ustanovená v rámci tzv. povinnej obhajoby, no ani v jednom prípade nevykonala osobne úkon právnej pomoci s klientom, keďže sa vôbec nezúčastnila na žiadnom úkone vyšetrovacieho orgánu alebo súdu a vždy sa dala zastúpiť inou advokátskou kanceláriou. Vyplýva z toho, že sťažovateľka požiadala o zápis do zoznamu advokátov ex offa iba formálne, hoci od počiatku vedela, že nemôže a nebude riadne vykonávať obhajobu, a to v rozpore napríklad s ustanovením § 2, resp. § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku.

35.2. V uvedenom smere predseda okresného súdu poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), a to napr. v rozhodnutí uverejnenom pod R 24/2008, podľa ktorého *„ak u advokáta, ktorý bol v trestnom konaní ustanovený obvinenému za obhajcu, vznikne akákoľvek prekážka, ktorá mu bráni vo vykonávaní advokácie, je tento povinný túto skutočnosť oznámiť orgánu činnému v trestnom konaní, resp. súdu a rovnako aj obvinenému. V tejto situácii nie je možné, aby takýto advokát ustanovil za svojho zástupcu iného advokáta podľa § 17 ZoA, keďže práva a povinnosti v trestnom konaní u takéhoto advokáta vo vzťahu k obvinenému nevznikli na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb ale rozhodnutím príslušného sudcu. V tomto prípade obvinený má právo v primeranej lehote zvoliť si iného obhajcu a v prípade, že si ho nezvolí, resp. mu ho nezvolí iná oprávnená osoba, ustanoví mu nového obhajcu príslušný sudca.“*

35.3. Poukazuje ďalej aj na niektoré rozhodnutia disciplinárnych senátov Slovenskej advokátskej komory, podľa ktorých osobné stretnutie a prejednanie veci s klientom je prvým predpokladom riadneho zastupovania klienta.

35.4. V predmetnej veci bol klient vo väzbe, no sťažovateľka ani jednu návštevu u neho nevykonala osobne. Pokiaľ preto namieta nepriznanie odmeny za úkon „prevzatie a príprava obhajoby vrátane prvej porady s klientom“, je zrejmé, že poradu vôbec nevykonala, a to prakticky v priebehu celého konania. Preto ju klient ani nemohol poveriť, aby sa dala zastupovať v konaní substitútom (bez ohľadu na to, že pri úkone klient súhlasil so substitučným zastúpením).

35.5. Substitút podľa obsahu spisu prakticky sám viedol obhajobu, hoci to prislúcha štátom ustanovenému obhajcovi. Takto napríklad predkladal písomné podania do spisu vo svojom mene, pričom je zrejmé, že sám „sa zhostil“ úlohy ustanoveného obhajcu. Za týchto okolností okresný súd zákonne rozhodol o nepriznaní úkonov právnych služieb sťažovateľke ako ustanovenej obhajkyňi.

35.6. Skutočnosť, že práva sťažovateľky porušené neboli vyplýva aj z toho, že napriek už uvedeným zisteniam predsedu okresného súdu nebolo urobené opatrenie, resp. rozhodnutie, ktorým by bol napríklad ustanovený iný obhajca z dôvodu dlhodobého neplnenia povinností sťažovateľkou, ako to predpokladá ustanovenie § 43 ods. 1 Trestného poriadku.

36. Z repliky sťažovateľky doručenej ústavnému súdu 22. augusta 2022 vyplýva, že predseda okresného súdu v podstate len opakuje argumenty prevzaté z odôvodnenia uznesenia sudcu okresného súdu.

36.1. Okresný súd si svojvoľne a bez opory v zákone vykladá ustanovenia Advokátskeho poriadku a Trestného poriadku, ako aj inštitút substitúta. Sťažovateľka opakuje, že svoje povinnosti ustanoveného advokáta si riadne plnila a nikdy neboli žiadne sťažnosti klientov, že by ich zanedbala. Okresný súd sa napriek tomu snaží vyvolať dojem, že tomu tak nie je a že si svoje povinnosti riadne neplnila len preto, že nemala osobný kontakt s klientom, čo však v dobe vyspelých technológií a trendu elektronickej komunikácie treba považovať minimálne za prekvapivý názor. Sťažovateľka ako ustanovená advokátka totiž poskytuje všetky potrebné úkony právnej služby v písomnej forme a substitúta jednoznačne inštruuje v súlade s ňou pripravenou koncepciou obhajoby.

36.2. Judikatúra najvyššieho súdu a rozhodnutia disciplinárnych senátov Slovenskej advokátskej komory, na ktoré predseda okresného súdu poukazuje, sa na prípad sťažovateľky absolútne nevzťahujú. Sťažovateľke ako ustanovenej obhajkyňi totiž nevznikla taká prekážka, ktorá by jej bránila vo vykonávaní advokácie, pretože svoju advokátsku prax riadne vykonáva, v dôsledku čoho nemala dôvod oznamovať niečo okresnému súdu alebo klientovi. Samotná skutočnosť, že pre pohybové postihnutie v súvislosti s určitými úkonmi (napr. návšteva klienta vo väzbe, účasť na hlavnom pojednávaní) dá poverenie substitútovi, s ktorým klient výslovne súhlasí, neznamená, že nemôže vykonávať advokátsku činnosť. Uvádzané rozhodnutia disciplinárnych senátov sa týkali prípadov, v ktorých advokát klienta nekontaktoval a neurobil prvotné úkony, čo v prípade sťažovateľky nezodpovedá skutočnosti, keďže klienta okamžite kontaktovala a za jeho súhlasu sa osobné stretnutie uskutočnilo prostredníctvom substitúta. Predseda okresného súdu sa snaží podsúnuť ústavnému súdu dojem, že prvotné úkony obhajoby neboli splnené, klient nebol kontaktovaný, nezisťovalo sa jeho stanovisko a niektoré úkony (ako je žiadosť o prepustenie z väzby) boli zanedbané, čo však nie je pravda a ide o priam zarážajúcu argumentáciu.

36.3. Sťažovateľka vôbec nerozumie prístupu okresného súdu k jej osobe, považuje ho za diskriminačný len pre jej zdravotný stav, ba vyvoláva v nej až podozrenie z akejsi osobnej averzie voči nej.

36.4. Nemožno pokladať za správny názor okresného súdu, podľa ktorého nemá právo byť ustanovovaná za obhajcu podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku len preto, že jej pohyb je obmedzený a že využíva pri úkonoch právnej služby zákonnú možnosť poveriť (samozrejme, za súhlasu klienta) substitúta.

36.5. Pre sťažovateľku je urážkou konštatovanie predsedu okresného súdu, podľa ktorého o zápis do zoznamu advokátov *ex offio* požiadala len formálne, keďže vedela, že nemôže riadne vykonávať obhajobu. Trvá na tom, že obhajoba bola poskytnutá riadnym a zákonným spôsobom, klient vyjadril so substitučným zastúpením, ako aj s osobou substitúta súhlas a kvalitu ním poskytnutých služieb nikdy nenamietal. Práva klienta boli v celom rozsahu zachované a konštatovanie, podľa ktorého obhajoba nebola vykonávaná riadne, je iba subjektívnym názorom, ktorý nie je podložený relevantnými skutočnosťami.

36.6. Za nehoráznu považuje sťažovateľka akúsi skrytú hrozbu uvedenú v závere vyjadrenia predsedu okresného súdu, podľa ktorej napriek predsedom okresného súdu zisteným skutočnostiam sa neurobili opatrenia podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku pre dlhodobé neplnenie povinností sťažovateľky ako ustanovenej obhajkyne. Toto konštatovanie predsedu okresného súdu je založené len na jeho nezákonnom výklade a hrozba použitia ustanovenia § 43 ods. 1 Trestného poriadku je neprijateľná a dotýka sa cti a dobrého mena sťažovateľky.

36.7. Sťažovateľka napokon uvádza, že nemá námietky proti upusteniu od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

37. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

38. Ústavný súd opakovane (z novšej judikatúry porov. napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017) poukazuje na to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

39. V súvislosti s pertraktovanou vecou je potrebné upriamiť pozornosť (s prihliadnutím na písomné vyjadrenie predsedu súdu) i na to, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku). Právo byť prítomný pri prerokovaní svojej veci a obhajovať sa sám a tiež prostredníctvom obhajcu je aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva základným prvkom práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (Henri c. Taliansko z 18. októbra 2006). Ďalej na rozhodnutie III. disciplinárneho senátu SAK č. DS III. – 3/09:3391/2008 z 20. októbra 2009, podľa ktorého advokát, ktorý ako súdom ustanovený obhajca klienta po prevzatí zastupovania klienta vo väzbe bezodkladne na účely prejednávania spôsobu obhajoby nenavštívi ani ho iným spôsobom nekontaktuje, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia

podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 zákona o advokácii.

40. Podľa § 16 ods. 1 zákona o advokácii advokát sa v rámci svojho poverenia môže dať zastúpiť iným advokátom.

41. Podľa § 17 ods. 1 zákona o advokácii ak bráni advokátovi, ktorý vykonáva advokáciu samostatne, vo vykonávaní advokácie akákoľvek prekážka a ak neurobí iné opatrenia na ochranu práv alebo záujmov svojho klienta, je povinný bezodkladne, najneskôr do jedného mesiaca odo dňa, keď takáto prekážka vznikla, po dohode s iným advokátom ustanoviť ho za svojho zástupcu; o tom je povinný bezodkladne upovedomiť klienta. Ak advokát túto povinnosť nesplní, zástupcu určí komora a podľa okolností prípadu určí aj výšku odmeny, ktorú je advokát povinný zástupcovi zaplatiť. Počas trvania prekážky na strane advokáta vykonáva zástupca v jeho mene práva a povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov priamo súvisiacich s výkonom advokácie.

42. Ústavný súd z metodologického hľadiska považuje v tomto prípade za účelné zaoberať sa najmä argumentáciou uvedenou v uznesení vyššieho súdneho úradníka č. k. 1 T 32/2020-214 z 8. júla 2021, keďže tak samosudca v uznesení č. k. 1 T 32/2020-233 z 10. februára 2022, ktorým zamietol sťažnosť podanú sťažovateľkou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ako aj predseda okresného súdu vo vyjadrení k prijatej ústavnej sťažnosti na závery vyššieho súdneho úradníka poukázali ako na správne. Rozsah tohto prieskumu bude vymedzený námietkami, ktoré sťažovateľka uplatnila v ústavnej sťažnosti (pozri body 32 až 34).

43. Ústavný súd konštatuje, že v otázke oprávnenia sťažovateľky dať sa v danom prípade pri vykonávaní úkonov právnych služieb zastúpiť substitútom sa názory vyššieho súdneho úradníka a samosudcu na jednej strane a predsedu okresného súdu na strane druhej zásadným spôsobom líšia. Vo všeobecnej rovine všetci sú toho názoru, že ustanovenie § 16 ods. 1 zákona o advokácii nemožno vykladať tak, že dáva ustanovenému obhajcovi úplnú voľnosť pri rozhodovaní o tom, či ten-ktorý úkon právnej služby vykoná osobne alebo prostredníctvom substitúta. Všetci zastávajú stanovisko, podľa ktorého v zásade má úkony obhajoby vykonávať ustanovený obhajca a len výnimočne (napr. v prípade kolízie termínov) sa môže dať zastúpiť substitútom. V konkrétnej rovine (teda z hľadiska posudzovaného prípadu) predseda okresného súdu s poukazom na judikatúru najvyššieho súdu (rozhodnutie uverejnené pod R 24/2008) dospieva k názoru, podľa ktorého sťažovateľka situáciu vyvolanú jej zdravotným stavom nemohla riešiť postupom podľa § 16 ods. 1 zákona o advokácii, pretože v danom prípade prichádzal do úvahy postup podľa § 17 ods. 1 zákona o advokácii a vzhľadom na prekážku, ktorá jej bránila vo vykonávaní advokácie, mala túto skutočnosť oznámiť orgánu činnému v trestnom konaní, resp. súdu, ako aj klientovi, a nie ustanoviť za svojho zástupcu iného advokáta (pozri bod 35.2).

44. Argumentácia, z ktorej vychádza predseda okresného súdu, je vo vzťahu k argumentácii vyššieho súdneho úradníka a samosudcu prioritná. Ak by totiž u sťažovateľky vznikla prekážka brániaca jej vo výkone advokácie, potom by už nemalo význam polemizovať o tom, či v danom prípade bola substitučná obhajoba v zmysle § 16 ods. 1 zákona o advokácii namieste. Zrejmu prioritu by musela mať skutočnosť existencie prekážky brániacej vo výkone advokácie, ktorá by znamenala povinnosť postupovať podľa § 17 ods. 1 zákona o advokácii.

45. Kým predseda okresného súdu je toho názoru, že u sťažovateľky v dôsledku jej zdravotného stavu vznikla prekážka brániaca jej vo výkone advokácie, zatiaľ sťažovateľka tento záver predsedu okresného súdu jednoznačne popiera. Podľa nej totiž samotná skutočnosť, že pre pohybové postihnutie nemôže osobne vykonávať niektoré úkony právnej služby neznamena nemožnosť vykonávať advokátsku činnosť vôbec (pozri bod 36.2).

46. Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že daný prípad si vyžaduje jednoznačné vyriešenie otázky, či zdravotný stav sťažovateľky bol takého rázu, že jej výkon advokácie celkom znemožňoval alebo znemožňoval iba vykonávanie určitých úkonov (typov úkonov) právnej služby. Závery, ku ktorým v tejto súvislosti predseda okresného súdu dospel, sa neopierajú o dostatočné dôvody. V tejto súvislosti nie je bez významu ani skutočnosť, že hoci samosudca pred rozhodnutím o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka požiadal sťažovateľku o zdôvodnenie potreby substitučného vykonania celej obhajoby (keďže ide o okolnosť dôležitú pri rozhodovaní o trovách obhajoby), a hoci sťažovateľka odôvodnenie poskytla, samosudca vo svojom uznesení na toto zdôvodnenie nijako neprihliadol a nevysporiadal sa s ním. Urobil tak až predseda okresného súdu, argumentácia ktorého však nemôže nahradiť právny záver, ktorý prislúcha konajúcemu vyššiemu súdnemu úradníkovi, resp. samosudcovi (a to tým viac, že títo z pohľadu namietaného predsedom okresného súdu sa vecou vôbec nezaoberali).

47. Riešenie otázky výkladu ustanovenia § 16 ods. 1 zákona o advokácii v súvislosti s rozsahom oprávnenia ustanoveného obhajcu dať sa pri výkone obhajoby zastúpiť substitútom prichádza v danom prípade do úvahy iba vtedy, ak by sa v ďalšom dospelo k záveru, že u sťažovateľky nešlo o prekážku brániacu jej vo výkone advokácie, a teda ani o postup podľa § 17 ods. 1 zákona o advokácii.

48. Pri riešení tejto otázky dochádza ku kolízii medzi doslovným znením ustanovenia § 16 ods. 1 zákona o advokácii (ktoré presadzuje sťažovateľka) a výkladom vychádzajúcim zo zmyslu tohto ustanovenia v súvislosti so zabezpečením náležitej kvality poskytovanej obhajoby (ako to presadzujú vyšší súdny úradník, samosudca, ale aj predseda okresného súdu).

49. Z pohľadu ústavného súdu sa v uvedenej súvislosti vynára otázka, či sa má za konkrétnej situácie uprednostniť právny názor okresného súdu, podľa ktorého sa má povinná obhajoba vykonávať prioritne ustanoveným obhajcom a iba výnimočne substitútom, alebo objektívna skutočnosť, že obhajoba klienta prebehla v celosti substitučne a jeho trestná vec bola právoplatne ukončená napriek tomu, že obhajobu neposkytol ustanovený obhajca, ale substitút. Inými slovami, ak sa pri rozhodovaní o trovách obhajoby uprednostní záver, že za niektoré úkony právnej služby sťažovateľke nepatrí odmena, pretože tieto boli bezdôvodne vykonané substitútom, potom to bude zároveň vlastne znamenať aj retrospektívny záver o tom, že právoplatne skončené trestné stíhanie klienta neprebehlo v súlade so zákonom. Je totiž celkom nepochybné, že orgány činné v trestnom konaní o substitučnom zastúpení dobre vedeli, klient túto skutočnosť podľa všetkého nikdy nenamietal a ani v rámci súdneho konania vedúceho k právoplatnému odsúdeniu klienta sa na tento nedostatok nepochybné vyplývajúci zo spisu nevzal zreteľ, čo vedie k záveru o porušení obhajobných práv klienta.

50. Podľa názoru ústavného súdu rozhodnúť o vyslovení viny trestne stíhanej osoby a o uložení trestu prislúcha všeobecnému súdu v konaní vo veci samej. Taký postup, ktorým pri následnom rozhodovaní o trovách obhajoby sa zákonnosť právoplatného odsúdenia z pohľadu dodržiavania

obhajobných práv výslovne spochybni nepriznaním odmeny za niektoré úkony právnej služby advokáta s poukazom na to, že ich dal neoprávnene vykonať substitútovi (a to za situácie, keď všeobecný súd o skutočnostiach vedúcich k záveru o neoprávnenosti substitúcie vedel), sa z pohľadu materiálneho právneho štátu javí ako neúnosný.

51. Sťažovateľka ďalej namieta, že v iných prípadoch, v ktorých rovnako vystupovala ako obhajkyňa *ex offio* a úkony právnej služby realizoval za ňu substitút, bola jej odmena priznaná. Je preto presvedčená, že mala legitímne právo očakávať aj v tejto veci predvídateľné rozhodnutie (pozri bod 33).

52. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že pokiaľ je tvrdenie sťažovateľky v súlade so skutočnosťou (pozri uznesenie okresného súdu o trovách konania č. k. 2 T 29/2021 z 11. júna 2021), potom celkom nepochybne bolo povinnosťou okresného súdu vysvetliť, prečo (z akých konkrétnych dôvodov) sa od skoršej praxe pri rozhodovaní o trovách obhajoby v obdobnej veci odchyľil. Opačný postup hrubo porušuje princíp právnej istoty, podľa ktorého v obdobných veciach by mali všeobecné súdy rozhodovať obdobne, lebo inak by bolo ich rozhodovanie nepredvídateľné a znamenalo by porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy.

53. V ďalšom považuje ústavný súd za potrebné zaoberať sa niektorými konkrétnymi spornými úkonmi právnych služieb.

54. Okresný súd nepriznal odmenu za štyri ďalšie porady s klientom vykonané substitútom, resp. jeho koncipientkou, keďže tieto úkony sťažovateľka nevykonala osobne, hoci ich dátumy si obhajoba sama volila, čo vylučuje kolíziu termínov (pozri bod 13).

55. Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že pokiaľ sa v ďalšom dospeje k záveru, že sťažovateľke bránila vo výkone advokácie prekážka, potom nemôžu byť pochybnosti o tom, že odmena za tieto úkony nebola priznaná právom. V opačnom prípade by však odmena priznaná byť mala. Zdravotné ťažkosti sťažovateľky sú takého rázu, že odôvodňovali substitučné vykonanie týchto úkonov. Takýto záver nespochybňuje (skôr potvrdzuje), že obhajobné práva klienta neboli v právoplatne skončenom trestnom konaní porušené.

56. Nebola priznaná ani odmena za spracovanie písomnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti klienta o prepustenie z väzby z 5. januára 2020 z dôvodu, že tento opravný prostriedok podal substitút, hoci v rámci trestného konania vznikajú trovy za jednotlivé úkony právnej služby ustanovenému obhajcovi, a nie substitútovi (pozri bod 14).

57. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na vyjadrenie predsedu okresného súdu k prijatej ústavnej sťažnosti, podľa ktorého substitút predkladal písomné podania do spisu vo svojom mene (pozri bod 35.5). Na toto tvrdenie predsedu okresného súdu sťažovateľka v replike nijako nereagovala.

58. Ak je tvrdenie predsedu okresného súdu v súlade so skutočnosťou, potom by sa na prvý pohľad javilo ako správne, že za spracovanie písomnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti klienta o prepustenie z väzby z 5. januára 2020 nemohla byť sťažovateľke priznaná odmena. Mohlo by sa tak stať vtedy, keby substitút sťažnosť podal nie vo vlastnom mene, ale v mene sťažovateľky ako substituentky. Ústavný súd považuje za rozhodujúce, ako bolo so sťažnosťou naložené. Ak jej nebolo vyhovené z dôvodu, že ju podala neoprávnená osoba (substitút vo vlastnom mene, ktorý ako taký obhajcom klienta nebol), potom by bolo zrejmé, že

odmena právom nebola priznaná. Ak však nadriadený súd považoval sťažnosť za podanú oprávnenou osobou, potom vzhľadom na už spomínaný princíp materiálneho právneho štátu (pozri bod 50) odmena mala byť priznaná.

59. Vyšší súdny úradník považoval za neakceptovateľné cestovné náklady vo výške 312,91 eur, keďže náhrada za použitie motorového vozidla bola účtovaná na motorové vozidlo substitúta, ktorý sa reálne zúčastnil vyšetrovacích úkonov, ako aj úkonov na súde. Priznať by totiž bolo možné iba cestovné náklady vyúčtované na motorové vozidlo sťažovateľky (pozri bod 15), s čím súhlasil aj samosudca (pozri bod 30).

60. Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať správnosť stanoviska vyššieho súdneho úradníka a samosudcu, podľa ktorého vo vyúčtovaní cestovných nákladov mali figurovať popri dátach týkajúcich sa motorového vozidla substitúta aj dáta motorového vozidla sťažovateľky, pretože z logiky veci naozaj vyplýva, že sťažovateľke z dôvodu náhrady cestovných nákladov bolo možné priznať najviac takú výšku náhrady, aká by vznikla pri použití jej motorového vozidla. Prichádzalo teda do úvahy priznať tieto náhrady vo výške, ako keby bolo použité motorové vozidlo sťažovateľky, avšak v sume neprevyšujúcej čiastku skutočných nákladov vzniknutých použitím motorového vozidla substitúta. Ak by bola suma skutočných nákladov vzniknutých použitím motorového vozidla substitúta oproti nákladom sťažovateľky nižšia, priznala by sa táto nižšia suma.

61. Vychádzajúc zo všetkých uvádzaných skutočností a úvah dospel ústavný súd k záveru, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

62. Podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. a) a b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavný súd uznesenie okresného súdu č. k. 1 T 32/2020-233 z 10. februára 2022 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom bude úlohou okresného súdu aplikovať právne závery ústavného súdu na danú vec.

63. Sťažovateľka ďalej tvrdila, že zároveň došlo aj k porušeniu jej základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy (pozri bod 34).

64. Podľa názoru predsedu okresného súdu právo sťažovateľky ako obhajkyne na slobodu podnikania nebolo porušené, pretože okresný súd jej nebránil vo výkone povolania, resp. v činnosti ustanovenej obhajkyne. Napriek tomu sa sťažovateľka žiadneho úkonu právnej služby nezúčastnila a obhajobu klienta osobne nezabezpečovala (pozri bod 35.1).

65. Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

66. Sloboda podnikania zahŕňa aj právo zriadiť si a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť. Účelom ústavnej ochrany práva podnikat' je umožniť každému za splnenia zákonných podmienok, aby sa stal strojom svojho životného šťastia v rozsahu voľby spôsobu, akým bude zabezpečovať prostriedky na svoju ekonomickú existenciu. Pomocou práva podnikat' každý dostáva voľnú ruku pre rozhodovanie, či zdroj obživy bude získavať „voľne“, svojimi znalosťami, zručnosťami, invenciou, vlastnou ekonomickou aktivitou nezávislou od možností, príležitostí a pokynov od zamestnávateľa alebo či zdroj obživy bude získavať závislou činnosťou s pomocou (účasťou)

zamestnávateľa ako zamestnanec viazaný jeho rozhodnutiami a pokynmi (Drgonec: Ústava Slovenskej republiky, nakladateľstvo C.H. Beck, 2015, str. 770).

67. Právo podnikat' je ústavnou zárukou slobody výkonu hospodárskej činnosti podľa uváženia. Prostredníctvom práva na podnikanie sa zaručuje možnosť vykonávať hospodársku činnosť tam, kde existuje ekonomická konkurencia, ako aj tam, kde ekonomická konkurencia neexistuje (PL. ÚS 7/96 z 27. februára 1997).

68. Podľa názoru ústavného súdu treba prisvedčiť predsedovi okresného súdu tvrdiacemu, že okresný súd sťažovateľke vo výkone povolania ako ustanovenej obhajkyňi nebránil. Ani sťažovateľka netvrdí niečo iné, pretože jadro jej námietok smeruje proti nepriznaniu odmeny za časť vykonaných úkonov právnych služieb. Nenamieta teda, že by jej výkon obhajcovskej činnosti bol zo strany okresného súdu obmedzovaný, či dokonca znemožnený. Jej námietky naznačujú skôr možnosť porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, avšak porušenie tohto základného práva sťažovateľka nežiada vysloviť.

69. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné dospieť k záveru, že k porušeniu základného práva sťažovateľky na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy nedošlo, a preto ani nebolo možné ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovieť (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu